

לו לשבת שם עם התפלן.

אלא מסבירה גמרא כדאמר רב נחמן בר יצחק עד שיגמור עמוד ראשון היינו אותו יציאה ראשונה לזה התירו לו להניח ידו עליהן.

שואלת הגמרא ולפסוק לאלתר וליקום למה לא נאמר לו שיפסיק מיד ויקום.

עונה הגמרא משום דרבן שמעון בן גמליאל, דתניא למדנו בכרייתא רבן שמעון בן גמליאל אומר עמוד החוזר פירושו אדם שהיה צריך לנקביו לגדולים ואיפק את עצמו ועייז העמוד חוזר מביא את האדם לידי הדרוקן (חסר כאן מילה או שתיים) מנפח את הכרס, סילון החוזר היינו כשהוא מתאפק מלהטיל מי רגלים ולהשתין מביא את האדם לידי ירקון זה חולי ששמו גלניצה אומר רש"י ולפי דברי המתרגם הכוונה למין צהבת.

אתמר אומרת הגמרא **צואה על בשרו כשיש צואה על בשרו או ידו מונחת בבית הכסא**, מסביר רש"י שמדובר שיש מחיצה בינו לבין ביהכ"ס אלא שהוא הכניס את הידים לפניו מן המחיצה וכמו כן גם צואה נמצאת על בשרו מבואר בראשונים שמדובר שהצואה הזאת מכוסה בכגדים, אלא שנחלקו בזה הראשונים האם מספיק שזה מכוסה בכגדים על אף שזה מקום שיכול היה לראות אותו אבל כיון שעכשיו זה מכוסה בכגדים מותר או שמא צריך שזה יהיה במקום המתכסה מאליו בגופו בלא המלבושים כגון שזה נמצא בין אצילי ידיו תחת בית השחי וכיוצא בו אבל במקום שזה נראה סוברים ראשונים אלו (ושתי הדעות מובאים גם בתר"י וגם ברא"ש) שבמקום הנראה אין הכיסוי של המלבוש מועיל ואסור, הרי שמדובר עכ"פ שצואה זאת שהיא על בשרו הכוונה שהיא מכוסה או בכגדים או שהיא צריכה אפילו להיות במקום בגוף שהוא מכוסה, נחלקו בזה רב הונא ורב חסדא, רב הונא אמר מותר לקרות קריאת שמע, רב חסדא אמר אסור לקרות קריאת שמע.

מסבירה הגמרא **אמר רבא מאי מעמא דרב הונא דכתיב** (תהלים ק"ג) **כל הנשמה תהלל יה כל הנשמה הכוונה לאיברים שנושמים בהם, הפה, והאף החותם, הם בכלל ההילול ולא שאר האיברים, ומכיון שהפה והחותם לא נמצאים במקום שאסור לומר דברים שבקדושה מותר לו לקרוא ק"ש.**

ורב חסדא אמר אסור לקרות קריאת שמע. מאי מעמא דרב חסדא.

דכתיב (תהלים ל"ה) **כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך** שצריך שכל עצמותיו כל איברי הגוף יהיו במקום שבו אפשר לומר דברים שבקדושה, ומכיון שהידיים או אותו חלק בבשר שיש עליו צואה הם במקום שא"א להגיד דברים שבקדושה אז חסר בכל עצמותי.

אומרים תוס' בסוף העמוד הקודם שפסק רבינו חננאל כרב חסדא שאסור לקרות ק"ש אפילו צואה תחת בגדו על בשרו ג"כ אסור לקרות ק"ש דהיינו אפילו שהצואה מכוסה בבגד, והם סוברים כל עצמתי תאמרנה ולכן החלכה היא כרב חסדא שאע"ג שרב חסדא הוא תלמידו של רב הונא הרי הולכים

הסוגיא בר"ה, אומר הרי"ף בדף כ"ג מדובר לענין תפלה שם אם הוא שהה כדי לגמור את כולה כו"ע סוברים חוזר לראש וכך היא החלכה ואילו לענין ק"ש מסקנת הגמרא בסוף מסכתא ר"ה שאפילו אם שהה כדי לגמור את כולה אינו חוזר לראש ולא כדברי ר' יוחנן שאמר לר' אבהו אם שהית כדי לגמור את כולה חוזר לראש, והבעל המאור דוחה את הראיה מאות סוגיה בדף כ"ג כי מה שאמר רב אשי אינו אלא לרווחא דמילתא שאפילו מי שסובר בכל מקום שאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש יוכל להעמיד את המחלוקת שם לענין מי ששתתו מים על ברכיו שמפסיק מתפילתו שזה אפילו בלא שהה, ומי שבאמת סובר שאם שהה כדי לגמור את כולה אז גם כן הדין שאינו חוזר לראש אז הרי אין הבדל אם שהה או לא שהה ובכל מקום הדין הוא שאינו חוזר אלא למקום שפסק.

אומרת הגמרא **אמר רב הונא היתה טליתו חגורה לו על מתניו אדם שהטלית חגורה לו על המתנים, מותר לקרות קריאת שמע מותר לו לקרוא ק"ש על אף שממתניו ולמטה הוא עירום מותר לו לקרוא ק"ש, כיון שהטלית חגורה על מתניו לכסות אותו ממניו ולמטה.**

אומרת הגמרא **תניא נמי הכי**, למדנו כך בכרייתא, היתה טליתו של בגד ושל עור ושל שק היינו לא חשוב ממה הטלית עשויה, ואם היא היתה חגורה על מתניו מותר לקרות קריאת שמע,

- דף כ"ה ע"א

אבל לתפילה אם הוא רוצה להתפלל י"ח עד שיכסה את לבו, כיון שבתפילה הוא עומד לפני המלך צריך הוא להראות את עצמו כמי שעומד לפני המלך ולעמוד באימה, ואילו בק"ש אינו נחשב מדבר לפני המלך, אז בק"ש לא איכפת לנו במה שהלב מגולה אבל לענין תפילה צריך הוא לכסות את לבו.

מסבירים תר"י שאע"פ שיש הפסק בין לבו ובין הערוה ע"י הטלית שחגורה על מתניו אע"כ מפני שהלב הוא האבר הנכבד שבכולם אמרו שיהיה מכוסה.

אבל להלכה נפסק שלא רק הלב צריך להיות מכוסה אלא כל האיברים של האדם צריכים להיות מכוסים בשעת התפילה, כך מפורש להדיא בשו"ע או"ח סימן ע"ד סעיף ו', היתה טליתו חגורה על מתניו לכסותו ממתניו ולמטה אע"פ שממתניו ולמעלה הוא עירום מותר לקרות ק"ש אבל להתפלל אסור עד שיכסה לבו, אומר על זה המ"ב (ודבריו הם מהב"ח) והוא הדין כל גופו ונקט המחבר לבו איידי דרישא דבק"ש הוא אמר ששאפילו את לבו הוא לא צריך לכסות, לכן הוא הזכיר לבו אבל הוא הדין כל גופו, והטעם הוא למה תפילה חמורה יותר מביא המ"ב דברי רש"י שבתפילה צריך לראות את עצמו כעומד לפני המלך ומדבר לפניו באימה משא"כ ק"ש אינו נחשב כעומד לפני המלך.

אומרת הגמרא **ואמר רב הונא שכח ונכנס בתפילין לבית הכסא**, אדם ששכח שהוא לבוש בתפילין ונכנס אתם לביהכ"ס מניח ידו עליהן הוא מניח את היד על התפילין עד שיגמור.

שואלת הגמרא **עד שיגמור סלקא דעתך כ"כ הרבה נרשה**

שמסרחת מרחיק ארבע אמות ממקום הריח וקורא קריאת שמע, הרי שכאן מפורש לדהיא כברייתא כדברי רב חסדא שצריך הוא להרחיק ד' אמות ממקום הריח, ממקום שכלה ופסק הריח, בדיוק כדבריו של רב חסדא.

אומרת הגמרא אמר רבא לית הלכתא כי הא מתניתא (ולא גורסים את המילים בכל הני שמעתתא כפי שמצויין בצד שהרי"ף והרא"ש לא גורסים זאת), אין הלכה כמו ברייתא זאת שאמרה שצואת כלבים וחזירים אסורה אפילו כשאין בהם עורות משום שהיו נוהגין לקחת ולהשתמש בצואה של כלבים או בצואה של חזירים כדי לעבד בהם עורות, זה מועיל לבעיבוד העורות, והברייתא הזאת אמרה שאסור לקרוא ק"ש כנגד צואה של כלבים וחזירים אפילו בלי שיהיה בהם עורות, על זה אומר רבא אין ההלכה כברייתא זאת אלא כי הא דתניא כברייתא שניה שלמדנו לא יקרא אדם קריאת שמע לא כנגד צואת אדם וצואת אדם האיסור לקרוא ק"ש זה אפילו בלי שמכניסים אותה בעורות שהרי אין הדרך לתת צואה של בני אדם לעיבוד של עורות וע"כ גם כברייתא זאת כנגד צואת אדם אסור לקרוא ק"ש אפילו שלא בעיבוד עורות ולא כנגד צואת חזירים ולא כנגד צואת כלבים בזמן שנתן עורות לתוכן שאז זה מסריח ואסור אבל אם לא נתן אותם לעיבוד של עורות מותר.

ורעק"א בגליון הש"ס מצייין לדברי הילקוט בפרשת בא על הפסוק שנאמר ביציאת ישראל ממצרים ולא יחרץ כלב לשוננו, שניתן שכן של הכלבים על שלא חרצו לשונם אז ניתן להם שכר שזכו שיעבדו את העורות מצואה של כלבים כדי לכתוב בהם ע"י שמעבדים את העור לעשות ממנו קלף בצואה של כלבים משתמשים לעיבוד העורות והם זכו בזה שע"ז כותבים קלף של ס"ת תפילין ומוזוות.

אומרים תוס' שלענין צואת תרנגולים שבוה הברייתא השניה לא אמרה שום דבר נשאר כן ההלכה כמו הברייתא הקודמת שכנגד צואת תרנגולים אסור, כמו שלענין צואת אדם אסור לקרוא ק"ש אפילו אם היא לא מסרחת ואפילו אם לא נתנו אותה לעיבוד עורות שהרי כך משמעות דברי הברייתא השניה כמו שהסברנו, גם בענין שאסור לקרוא ק"ש כנגד צואת התרנגולים המפורשת בברייתא הקודמת ההלכה כן כדברי הברייתא שהרי בזה אין לנו ברייתא שתחלוק, כך מסבירים התוס', ולפי זה יש לאסור לקרוא ק"ש כנגד צואת התרנגולים, אומרים תוס' אומר רבינו יהודה שדווקא כשהתרנגולים והצואה של התרנגולים נמצאים בלול שלהם ואותו לול ששם התרנגולים ושם הצואה יש טרחון גדול, אבל בתרנגולים ההולכים בבית אפילו אם הם לכלכו בצואה אין חוששין שלא לקרוא ק"ש, ובירושלמי מבואר שבאדומים בלבד יש לחוש, ותוס' אומרים ולא ידעינן לפרש, מה זה אדומים.

ומצויין כבר בצד פירוש אחד שהכוונה לארץ אדום, והטעם משום שהשעורים מצויים שם בארץ אדום והיו מאכילים את התרנגולים שעורים ולכן הצואה שלהם שם איפה שמאכילים אותם שעורים מאד מסרחת ואסור לקרות ק"ש כנגד צואה של תרנגולים, זה הפירוש שמצויין כאן בצד פירוש דברי הירושלמים שאסור לקרוא כנגד צואה של תרנגולים אדומים, אבל המחבר בהל' ק"ש סימן ע"ט סעיף ו' הזכיר כנגד צואת

לחומר.

ואילו הרי"ף פוסק כרב הונא והביא לכך ראייה מקושיא של הגמרא ביומא דף ל' שם הגמרא מקשה מדברי רב הונא משמע שההלכה היא כרב הונא.

הרי"ף באמת הוסיף עוד טעם למה הוא פוסק כרב הונא כיון שרב הונא הוא רבו של רב חסדא ורב חסדא אינו אלא תלמיד, וזה מה שרבינו חננאל אומר ותוס' מסבירים שאע"פ שרב חסדא אינו אלא תלמיד של רב הונא וכפי שאמרנו שמסיבה זאת הרי"ף פוסק כרב הונא אע"כ סובר רבינו חננאל שההלכה היא כרב חסדא שהולכים בזה לחומר.

ובראשונים מובאת כאן גירסת של הרי"ף והרמב"ם שהיה להם עוד גירסת שהיו ידיו מטונפות מביהכ"ס מותר, הרא"ש חולק על גירסת זאת וכן תר"י ביארו את הגירסת של הרי"ף והרמב"ם, עיין דבריהם.

אומרת הגמרא אתמר ריח רע שיש לו עיקר פירושו שצואה מונחת שם והיא זו שמסריחה וממנה באה הריח, (ולקמן נלמד בענין ריח רע שאין לו עיקר שפירושו נפיחה של הפחת רוח בלי שיהא כאן עיקר ממשות של צואה שמסריחה), רב הונא אמר מרחיק ארבע אמות וקורא קריאת שמע מספיק שהוא ירחיק ד' אמות מן העיקר מן הצואה עצמה, ואע"פ שהריח מגיע עד אליו וכגון שהצואה הזאת נמצאת לאחוריו והוא לא רואה אותה כמו עיניו וכיון שהרחיק ד' אמות מותר לו לקרוא ק"ש על אף שיש כאן ריח, ורב חסדא אמר מרחיק ארבע אמות ממקום שפסק הריח וקורא קריאת שמע לדעת ר"ח הוא צריך להתרחק למקום שבו נפסק וכלה הריח ומשם הוא צריך להתרחק עוד ד' אמות ורק אז הוא יכול לקרוא ק"ש.

אומרת הגמרא תניא כותיה רב חסדא כברייתא למדנו כדבריו של ר"ח, לא יקרא אדם קריאת שמע לא כנגד צואת אדם ומדובר אפילו בצואה כזאת שאין לה ריח שהרי אם יש ריח נלמד לקמן בהמשך הברייתא כמה הוא צריך להרחיק, וכאן מדובר שאותה צואה אין לה ריח אע"כ אסור לו לקרוא ק"ש, ולא כנגד צואת כלבים ולא כנגד צואת חזירים ולא כנגד צואת תרנגולים ולא כנגד צואת אשפה שריחה רע או שלא גורסים "צואת" כך הגאון תיקן וכך הגירסת "ולא כנגד אשפה שריחה רע", כנגד אשפה שיש לה ריח רע אסור לומר ק"ש דהיינו אסור לומר דברים שבקדושה, ואם היה מקום גבוה עשרה טפחים או נמוך עשרה טפחים אם אותה צואה שאסור לו לקרוא ק"ש כנגדה נמצאת במקום שגבוה י' טפחים מן המקום שבו הוא עומד לקרוא או נמוך י' טפחים מן המקום שבו הוא עומד לקרוא, יושב בצדו וקורא קריאת שמע יכול הוא לשבת אפילו בצדו ולקרוא ק"ש, ואם לאו אם זה לא נמצא במקום גבוה או במקום נמוך מרחיק מלא עיניו אז הוא צריך להרחיק מלא עיניו שכבר לא יראה את אותה צואה, מסיימת הברייתא וכן לתפלה שדינים האלו נאמרו לא רק לגבי ק"ש אלא גם לענין תפילה, והברייתא מסיימת ריח רע שיש לו עיקר זוהי הצואה שמסריחה, ומכאן פירש רש"י שמה שנאמר ברישא של הברייתא לא כנגד צואת אדם הכוונה בלי ריח, שהרי אם יש ריח שזה הדין כאן שריח רע שיש לו עיקר היינו צואה

צואה מן התורה לכן צריך להתרחק אחרי המקום שכלה הריח למרחק ד' אמות כי גם כאן יש איסור דאורייתא כיון שזה נחשב שחסר במחניך קדוש, גם אשפה שלמדנו כאן שאם האשפה ריחה רע וכן כל דבר שמסריח דינו כצואה ומן התורה אסור, כל זה נתבאר בדברי הביאור הלכה בהקדמתו לסימן ע"ט השייך לסוגיא שלנו ויש שם עוד הרבה הרבה פרטי דינים למעניינים אבל זה מה שביארנו נוגע למה שלמדנו בסוגיא עד עכשיו.

אומרת הגמרא בעו מיניה מרב ששת ריח רע שאין לו עיקר מהו, כבר הסברנו ריח רע שאין לו עיקר פירושו הפחת רוח מלמטה שיש כאן ריח ואילו עיקר היינו צואה שמסרחת אין כאן, מהו, אם מותר לקרוא ק"ש או לא. אמר להו אתו חזו בואו תיראו הני ציפי דבי רב ציפי זה מחצלאות, שהיו בישיבה בביהמ"ד ששם היו יושנים בני הישיבה, דהני גנו חלק מבני הישיבה היו ישנים על אותם מחצלאות והני גרסי והחלק השני של בני הישיבה היו ממשכים ללמוד, והרי א"א שלא יהיה נפחת רוח כי דרך הישנים הרי להפיח ואעפ"כ מותר לאחרים ללמוד, מסיימת על זה הגמרא והני מילי בדברי תורה שם בדברי תורה מכיון שאין אפשרות להתבטל מלימוד ע"י שיצטרכו לצאת אז לכן הקלו, וכדברי הפוסקים משום שדין זה שאסור ללמוד ולומר דברים שבקדושה אצל ריח רע שאין לו עיקר אינו אלא איסור מדרבנן ולכן לא גזרו בזה מפני ביטול תורה, כך הסביר המ"ב בסימן ע"ט ס"ק ל', אז לכן התירו אבל בקריאת שמע לא אלא יצא לחוץ ושם יקרא ק"ש, ודברי תורה נמי לא אמרן אלא דחבריה שאין הוא יכול להתבטל מלימוד בכל פעם שמי שהוא אחר יעשה ריח רע אבל ידידה לא אם הוא עצמו הפיח לעשות ריח רע אז הוא ממתין גם לדברי תורה עד שישכלה הריח.

אומרת הגמרא אתמר למדנו צואה עוברת היינו אדם נושא לפניו גרף של רעי שזה כלי חרס שבו מונחת צואה, כדי להעביר את הגרף של רעי, אבני אמר מותר לקרות קריאת שמע כיון שהוא מהלך וזה לא נמצא במקום אחד מותר לו לאדם לקרות ק"ש, רבא אמר אסור לקרות קריאת שמע. אמר אבני מנא אמינא לה דתנן למדנו משנה במסכתא נגעים הטמא עומד תחת האילן והמהור עובר ממא מהור עומד תחת האילן וממא עובר מהור ואם עמד ממא וכן באבן המנוגעת, הדין הוא שאדם מצורע שטמא בטומאת נגעים וכן אבן המנוגעת, זו אבן שהוציאו אותה וחילצו אותה מבית המנוגע גם היא מטמא כמו אדם מנוגע את כל אשר יבוא אל האהל, דהיינו אדם מצורע שנמצא באהל וכן אבן המנוגעת הנמצאת באהל כל מי שנמצא באהל ביחד עם המצורע או עם האבן המנוגעת נטמא, אבל לומדים מהפסוק בדרך ישב מחוץ למחנה מושבו שיש הבדל בין מת המטמא באהל לבין מצורע המטמא באהל, מת המטמא באהל לא חשוב אם המת נמצא שם מונח או שהמת מעבירים אותו והולכים אתו אעפ"כ כיון שהעבירו תחת לאותו גג כזית מן המת עם אדם או עם כלים אז כל מה שהיה מתחת לאהל עם אותו מת או הכזית מן המת נטמא, אפילו שהמת היה שהולכו אותו והעבירו אותו, משא"כ אצל מצורע כתוב

תרנגולים אדומה שמשמע מזה שאם הצואה עצמה היא אדומה סימן שזו צואה שמאד מסרחת, מביא המ"ב בס"ק כ"ו שהאחרונים כתבו שמה שכוונת הירושלמי לתרנגולים אדומים תרנגולי הודו שהצואה שלהם מסרחת מאד, ומהנכון אומר המ"ב שלא להחזיק אותם בבית שלומדים ומברכים שם ובפרט בבית ת"ח לא להחזיק תרנגול הודו כי א"א לו בלא הרהור תורה והצואה של תרנגולי הודו זו היא הצואה של תרנגולים המזוכרת בירושלמי לדעת הרבה אחרונים.

וכאן המקום להסביר מה מועיל ההרחקה של ד' אמות ולמה צריך להרחיק ד' אמות ולמה מלוא עיניו אסור לקרוא ק"ש במקום שיש צואה, ונתבארו הדברים במ"ב בהקדמה הנפלאה שלו בביאור הלכה מקדים המ"ב הקדמה לסימן ע"ט מדברי הפוסקים בפירוט כל הדינים של איסור לקרוא ק"ש או לומר דברים שבקדושה במקום שיש צואה ולכלוך, ולענייננו באות א' הוא מבאר שהדין הזה שאסור לקרוא ק"ש תוך ד' אמות במקום שנמצא בו צואה שזה דין שאסור מן התורה לקרוא ק"ש ולהתפלל או לדבר ד"ת או לברך שום ברכה משום שנאמר והיה מחניך קדוש וכל תוך ד' אמות חניה של האדם זה נקרא מחניך ואם הוא קרא במקום שראוי להסתפק ואח"כ מצא הוא חזור וקורא ק"ש כיון שהוא פשע בזה (כפי שכבר למדנו בסוגיות הקודמות), כשהצואה נמצאת מלפניו הוא צריך להרחיק מלוא עיניו כפי שלמדנו בסוגיא, ובוה נחלקו הרא"ש והרשב"א, הרשב"א סובר שהלאו ולא יראה בך ערות דבר מתייחס לא רק לאיסור ערוה אלא גם לצואה, ואילו הרא"ש סובר שהלא של ולא יראה מתייחס רק לערוה ולא בצואה, ובצואה סובר הרא"ש אין רק את האיסור של מחניך קדוש, ויש בזה כמה נ"מ לדינא כגון, לדעת הרשב"א אפילו אם הצואה נמצאת בחדר אחר והוא בחדר אחר הרי שזה לא נמצא במחניך אעפ"כ אם הוא רואה אותה או יש איסור מן התורה לדעת הרשב"א כמו בערוה ואילו לדעת הרא"ש אין בזה איסור כיון שמחניך קדוש, ויש קולא אליבא דהרשב"א אם זה חוץ לד' אמות אפילו שזה בוך כמלוא עיניו יהיה מותר להרהר כמו שמותר בערוה, ואילו לדעת הרא"ש אם הצואה נמצאת בחדר אחר אפילו שהוא רואה אותה מותר, משום שמכיון שזה ברשות אחרת זה לא מחניך ויהיה לו היתר, ומה שאסור כמלוא עיניו זה או משום שיש בזה רק איסור מדרבנן או שאפילו מן התורה כל שרואה את הצואה מול עיניו אפילו שהוא נמצא במרחק יותר ד' אמות זה בכלל חנייה וחסר במחניך קדוש ולכן יהיה אפשרות שגם להרא"ש יהיה אסור מן התורה, ולפי זה להרא"ש יהיה חמור יותר שכמלוא עיניו אסור אפילו בהרהור מדרבנן או שמא אפילו מדאורייתא כי מלוא עיניו זה נחשב מקום חניה.

וכשהצואה נמצאת במקום גבוה י' או נמוך י' שלמדנו אצלנו שמותר זה משום שזה נחשב רשות אחרת או מה זה מועיל, לדעת הרא"ש אפילו אם הוא רואה את זה מועיל ומותר משום שאין כאן את הלאו של לא יראה, כל האיסור הוא רק משום והיה מחניך כיון שזה מופרד במקום גבוה י' טפחים או נמוך י' טפחים שזה רשות אחרת רשות בפני עצמה אז זה לא נמצא במחניך, ואילו להרשב"א כל זמן שהוא רואה את זה יהיה אסור ולכו"ע יועיל בזה עצימת עינים כיון שסוף סוף זה נמצא ברשות אחרת, ריח רע שיש לו עיקר אז זה ג"כ נחשב כמו

רגלים אם זה כנגד העמוד של הקילוח זה אסור מן התורה משא"כ כשהמי רגלים מונחים בכלי או בקרקע האיסור לקרוא ק"ש או לומר דברים שבקדושה אינו אלא מדרבנן ולכן מספק מותר, ואילו צואה הרי אמרנו שגם כשהצואה מונחת יש איסור מן התורה לקרוא ק"ש משום והיה מחניך קדוש ולכן גם בספק אם זה באשפה במקום שיתכן שיש אסור, רק בבית מותר כי בבית אין הדרך להניח שם צואה. מסבירה הגמרא וברדב"י יונתן דין זה שאמרנו שלא אסרה תורה אלא כנגד עמוד בלבד לומדים את זה מר' יונתן, דרבי יונתן רמי בתיב בפסוק אחד כתוב (דברים כ"ג) ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ והתורה לא הזכירה שיצטרך לאחר מכן לכסות את צאתו, וכתב בפסוק אחר כתוב (דברים כ"ג) ויתר תהיה לך וגו' וכסית את צאתך שכן צריך לכסות את היציאה, הא כיצד כאן בגדולים כאן בקטנים שאם הוא עשה צרכיו בגדולים על זה נאמר בפסוק וכסית את צאתך וכל זמן שלא כיסה את צאתו הרי חסר במחניך קדוש, ואילו בקטנים אפילו אם לא כיסה גם כן לא חסר במחניך קדוש, אלמא קטנים לא אסרה תורה אלא כנגד עמוד בלבד מזה למדנו שבקטנים במי רגלים לא אסרה תורה אלא כנגד עמוד הוא נפול לארעא שרי אבל אם כבר נפלו לקרקע והם לא כנגד העמוד אלא מונחים בכלי או בקרקע מותר, ורבנן הוא דגורו בהו רבנן הם אלו שגזרו לא לומר דברים שבקדושה במקום שיש מי רגלים, וכי גזרו בהו רבנן בודאן רבנן גזרו רק בודאי מי רגלים אבל בספקן לא גזרו ולכן כשיש רק ספק מי רגלים מותר.

אומרת הגמרא ובודאן עד כמה אם וודאי יש מי רגלים עד כמה עד מתי יהיו המי רגלים על גבי קרקע ועדיין יהיה אסור לקרוא ק"ש.

אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן שמטפיחין המילה מטפיחין הכוונה שאם הוא יגע בהם הוא יקבל רטיבות, לחות, וכן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל זמן שמטפיחין, וכן אמר עולא כל זמן שמטפיחין.

גניבא (זה שמו של חכם) משמיה דרב אמר כל זמן שרושמן ניכר אפילו אם כבר הם לא מרטיבים את מי שנוגע בהם אבל כיון שיש ניכר, שמכירים עדיין את הרושם שהיו כאן מי רגלים עדיין אסור לקרוא ק"ש.

אמר רב יוסף שרא ליה מריה לגניבא ימחול רבוננו, היינו שהבורא עולם ימחול לגניבא שאמר כך משמו של רב שודאי שקר העיד משמו של רב, מנין, השתא צואה אמר רב יהודה אמר רב (צואה הרי יותר חמורה ממי רגלים, ואעפ"כ אמר רב יהודה אמר רב) כיון שקרמו פניה זה נקרא קרום מעל הצואה כמו גלד שזה נגלד נהיה קרום מותר, מי רגלים מיבעיא אז איך אתה אומר שבמי רגלים כל זמן שרושמו ניכר יהיה אסור.

אמר ליה אביי מאי חזית דסמכת אהא למה אתה מסתמך על מימרא זאת של רב יהודה אמר רב סמוך אהא דאמר רבה בר רב הונא אמר רב צואה אפילו כחרס אסורה צואה אפילו אם היא כבר יבשה כמו חרס אסור לקרוא ק"ש כנגדה.

מחוץ למחנה מושבו, מושבו טמא, ואין הכוונה דווקא איפה שהוא יושב גם עומד הוא כיושב, אבל זה דווקא אם הוא נמצא בעמידה או יושב דהיינו במקום קבוע ולא שהוא עובר שם והולך, וזה מה שהמשנה אמרה הטמא עומד תחת האילן, אם המצורע שהוא הטמא עומד תחת אילן והוא עומד במקומו א"כ הוא במקום קבוע מתחת לאילן, והטהור עובר, זה שטהור הוא זה שעובר מתחת לאילן בהליכה, בזה אנחנו אומרים טמא, אז הטהור הזה נטמא כיון שזה נחשב מושבו של המצורע שהרי הוא קבוע כאן מתחת לאילן, אבל אם הטהור עומד תחת האילן והטהור הוא קבוע אבל הטמא עובר כיון שהטמא לא נמצא כאן קבוע הוא לא עומד כאן או יושב כאן אלא עובר אז הוא טהור, אבל אם עמד, אם המצורע נעמד, נטמא הטהור, ומזה למד אביי שגם לענין צואה כשהיא עוברת ולא נמצאת במקום אחד אז זה לא נחשב שהיא נמצאת במקום שאסור לקרוא ק"ש.

ורבא שחולק על זה אמר לך התם בקביעותא תליא מילתא דבתיב (ויקרא י"ג) בדר ישב מחוץ למחנה מושבו צריך שהמצורע יהיה שם מושבו, היינו מקומו הקבוע, אבל לענין שאסור לומר דברים שבקדושה במקום שיש צואה הבא (דברים כ"ג) והיה מחניך קדוש אמר רחמנא והא ליבא סוף סוף זה לא מחניך קדוש כיון שעכשיו עוברים כאן עם גרף של רעי ולכן סובר רבא שאסור לקרוא ק"ש גם אם הגרף של רעי לא נמצא כאן עומד או יושב במקומו אלא מעבירים אותו בהליכה.

אומרת הגמרא אמר רב פפא פי חזיר כצואה עוברת דמי הפה של חזיר הוא כמו צואה עוברת ואסור לקרוא ק"ש כנגדו.

שואלת הגמרא פשיטא הרי ודאי החזיר נובר בכל האשפתות ובצואה ותמיד יש בפה שלו צואה אז פשיטא שאסור לקרוא ק"ש כנגדו.

עונה הגמרא לא צריבא אף על גב דסליק מנהרא אפילו שמדובר שהחזיר הזה התרחץ עכשיו בנהר ואין לו צואה ולכלוכים בפה אין הרחיצה מועלת לו, והטעם מבואר בפוסקים בשו"ע או"ח סימן ע"ו סעיף ג' משום שהוא נחשב כגרף של רעי, כמו גרף של רעי שזה כלי המיוחד לצואה שאפילו אם אין בו צואה הכלי הוא עצמו אסור לקרוא ק"ש כנגדו כך הפה של החזיר כיון שתמיד הוא מזומן לכלכות ולצואה ולאשפה אסור לקרוא ק"ש כנגד פי החזיר.

אומרת הגמרא אמר רב יהודה ספק צואה אסורה אם יש ספק אם יש כאן צואה או לא אסור לקרוא ק"ש, ספק מי רגלים מותרים אם יש לו רק ספק אם יש כאן מי רגלים אז מותר לקרוא ק"ש.

איבא דאמרי אמר רב יהודה ספק צואה בבית מותרת אפילו אם זה ספק צואה אבל אם הספק הוא בבית מותר לקרוא ק"ש שאין הדרך להניח צואה בבית, באשפה אסורה, ספק מי רגלים אפילו באשפה נמי מותרין.

מסבירה הגמרא סבר לה כי הא דרב המנונא דאמר רב המנונא לא אסרה תורה אלא כנגד עמוד בלבד מה שאסור לקרוא ק"ש ולומר דברים שבקדושה במקום של מי

והגמרא מסבירה והיכי דמי צואה בחרס.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל זמן שזורקה ואינה נפרכת הצואה ככל שהיא יבשה יותר היא יותר נפרכת להתפורר לפירורים כשזורקים אותה, ואם כשזורקים אותה היא עדיין לא נפרכת הרי שזה עדיין אסור לקרוא ק"ש כנגדה, ואיכא דאמרי כל זמן שגוללה ואינה נפרכת האיכא דאמרי הוא יותר מחמיר וזה לחומרא שאע"פ שאם הוא יזרוק את הצואה היא עדיין נפרכת אבל הואיל שבגלגול הצואה היא לא נפרכת עדין היא נחשבת צואה לחה ולא יבשה שאסור לקרוא ק"ש כנגדה.

אומרת הגמרא אמר רבינא הוה קאימנא קמיה דרב יהודה מדפתי הוא צואה והוא ראה צואה אמר לי עיין אי קרמו פניה אי לא אמר לו לעיין האם נהיה קרום על פני הצואה או לא כדי לדעת אם מותר לו כבר לקרוא ק"ש, איכא דאמרי הכי אמר ליה עיין אי מפלאי אפלווי האם יש בה סדקים סדקים זה סימן שהיא יבשה ואז מותר לקרוא ק"ש כנגדה.

אומרת הגמרא מאי הוי עלה בענין זה של מי רגלים מהו באמת הדין, מתי מותר כבר לקרוא ק"ש במקום שהיו שם מי רגלים.

אומרת הגמרא אתמר צואה בחרס (כפי שלמדנו מה זה צואה בחרס) אמימר אמר אסורה שאסור לקרוא ק"ש כנגדה.

ומר זוטרא אמר מותרת, אמר רבא הלכתא ההלכה היא צואה בחרס אסורה ומי רגלים כל זמן שמטפחין רק אם עדיין יש בהם רטיבות להטפח ולהרטיב את מי שנוגע בהם.

מיתיבי שואלת הגמרא למדנו בכרייתא מי רגלים כל זמן שמטפחין אסורין נבלעו או יבשו מותרים אם הם נבלעו כשהם היו בעפר הרי שם הם נבלעים, או שהיו ע"ג אבנים בשמש אז המי רגלים מתייבשים אז מותרים.

ומזה מדייקת הגמרא לשאל מאי לאו נבלעו דומיא דיבשו מה יבשו דאין רשומן ניכר הרי מי רגלים שהיו על האבן ונתייבשו בשמש לא נשאר שום רושם שהיה כאן מי רגלים ואז מותר לקרוא ק"ש אף נבלעו דאין רשומן ניכר וכמו כן בנבלעו שהברייתא אומרת שמותר הכוונה שכבר כ"כ נבלעו ונספגו באדמה שאין כאן שום היכר ורושם של מי רגלים הא רשומן ניכר אסור אף על גב דאין מטפחין הרי קשה על רבא שאמר שההלכה היא כל זמן שמטפחין ואם לא מטפחין אפילו שרשמו ניכר כבר מותר לקרוא ק"ש.

דוחה הגמרא ולטעמך שאתה מדייק מהסיפא אימא רישא ברישא כתוב כל זמן שמטפחין הוא דאסור הא רשומן ניכר שרי הרי ברישא כתוב כל זמן שמטפחין אסור משמע מזה שאם רשמו ניכר מותר, הרי מהרישא כן משמע כרבא, אלא מהא ליכא למשמע מינה מכאן אין לך לא להקשות על רבא ולא להביא ראיה לדבריו.

אומרת הגמרא לימא בתנאי האם נעמיד שאלה זאת במחלוקת של תנאים, למדנו בכרייתא כלי שנשפכו ממנו מי רגלים אסור לקרות קריאת שמע כנגדו עדיין אסור לקרוא ק"ש כנגד הכלי, ומי רגלים עצמן שנשפכו המי

רגלים שנשפכו נבלעו מותר אם הם נבלעו בקרקע מותר לקרוא ק"ש לא נבלעו אסור, רבי יוסי אומר כל זמן שמטפחין אז גם כן אסור אבל כשהם כבר לא מטפחין מותר, ומזה שואלת הגמרא מאי נבלעו ומאי לא נבלעו דקאמר תנא קמא מה כוונתו כשהוא אומר נבלעו, אימא נבלעו דאין מטפחין וזה מספיק שכיון שכבר נבלעו ואין הם מעבירין רטיבות שזה נקרא אין מטפחין מותר כבר לקרוא ק"ש ומה זה לא נבלעו דמטפחין ואז אסור ואתא רבי יוסי למימר כל זמן שמטפחין הוא דאסור ומזה נדייק הא רשומן ניכר שרי היינו תנא קמא גם הת"ק אמר אותם דברים, שאם הם מטפחים זה נקרא אצל הת"ק לא נבלעו אסור, לא מטפחין אפילו שרשמו ניכר זה נקרא אצל הת"ק נבלעו שמותר, אז הרי ר' יוסי אומר אותם דברים כמו הת"ק, אלא בהכרח אתה צריך לפרש את דברי הת"ק נבלעו דאין רשומן ניכר שכל כך הם נבלעו ונספגו באדמה ששוב לא נשאר אפילו היכר של רושם אז מותר, לא נבלעו דרשומן ניכר ואז באמת אסור, ואתא רבי יוסי למימר כל זמן שמטפחין הוא דאסור הא רשומן ניכר שרי אז הרי נעמיד שזה המחלוקת של ת"ק עם ר' יוסי, הת"ק סובר שאם רשומן ניכר עדיין אסור אפילו שכבר לא מטפחין ור' יוסי אומר לא, רק כל זמן שהם מטפחין אסור אבל אם הם לא מטפחין אפילו רשומן ניכר מותר.

דוחה הגמרא לא, דבולי עלמא כל זמן שמטפחין הוא דאסור הא רשומן ניכר שרי אם יהיה רק רשומן ניכר מותר,

- דף כ"ה ע"ב

והכא בטופח על מנת להטפח איכא בנייהו המחלוקת בין ת"ק ור' יוסי האם צריך שיהיה טופח ע"מ להטפח, פירושו שלא רק שהוא אם הוא יגע באותן מי רגלים עדיין יקבל לחות זה נקרא מטפחין, ע"מ להטפח פירושו שגם זה שנוגע במי רגלים יוכל להטפח ולהרטיב ולהעביר לחות לדבר אחר, הת"ק סובר שצריך טופח ע"מ להטפח ור' יוסי מחמיר שאפילו אם זה לא טופח ע"מ להטפח אלא רק טופח בלבד ג"כ אסור לקרוא ק"ש.

נוכך פירשו הראשונים בשם גאון שגם הוא פירש שזו היא המחלוקת ופסק הלכה כדברי הת"ק שרק אם זה טופח ע"מ להטפח אז אסור ואילו בטופח לבד הרי מותר, ונחלקו בזה המחבר והרמ"א בסימן פ"ב סעיף ב', המחבר פוסק מי רגלים שנבלעו בקרקע, אם היו מרטיבים היד אסור לקרות כנגדם, זה נקרא מטפח בלבד כי זו היא שיטת הרמב"ם, ויש אומרים אומר הרמ"א שאינו אסור רק בטופח ע"מ להטפח ויש לסמוך על זה, זו היא דעת הרמ"א לפסוק הלכה כדברי הראשונים בשם גאון.

למדנו במשנה ירד לטבול אם הוא ירד לטבול מטומאת קרי אם יכול לעלות בו ולהתכסות ולקרוא ק"ש עד שלא תנץ החמה הרי הוא עולה מתכסה וקורא, ואם אינו יכול יתכסא במים ויקרא.

אומרת הגמרא לימא תנא סתמא כרבי אליעזר דאמר עד הנץ החמה הרי למדנו לעיל במשנה בדף ט' ע"ב שלדעת ר' אליעזר זמן ק"ש של שחרית הוא רק עד הנץ החמה, ולכן אומרת המשנה שאם כשהוא יעלה יתכסה כדי לקרוא כבר

ואומרת הגמרא רב זבד מתני לה להא שמעתא הכי רב זבד כך אמר את הסוגיא ואת ההלכה שבה נחלקו אביי ורבא, אבל רב חיננא בריה דרב איקא מתני לה הכי נוגע דברי הכל אסור רואה אביי אמר אסור רבא אמר מותר לא נתנה תורה למלאכי השרת התורה לא ניתנה למלאכים שלה אין ערוה, אנחנו בשר ודם בעל כרחינו יש לנו ערוה ואין אנו יכולים להשמר מכל זה ולכן סובר רבא שמותר. ואומרת הגמרא והלכתא נוגע אסור רואה מותר, זה בנוגע לעקבו רואה את הערוה בזה אמרנו מותר.

אבל בענין לבו רואה את הערוה מביאים תוס' בד"ה והרי לבו את הערוה, פירש ר"י מדפריך גמרא הכי בפשיטות, כיון שהגמרא מקשה כאן בפשיטות איך מותר לקרוא ק"ש הרי לבו את הערוה משמע מזה שלבו רואה את הערוה אסור, אבל הם מביאים שרבינו שמעיה תלמידו של רש"י פוסק כדעת הת"ק שלבו רואה את הערוה כן מותר, אומרים אבל תוס' שמכיון שלא נחלקו אביי ורבא רק בעקבו רואה את הערוה משמע שבלבו רואה את הערוה כו"ע מודו דאסור.

ולמה באמת לבו רואה את הערוה יהיה איסור יותר גדול מאשר בעקב או בשאר האיברים, וכך באמת נפסק להלכה החילוק הזה, בסימן ע"ד סעיף ה' פוסק המחבר שאר איברים רואים את הערוה מותר אבל אם איזה מאיבריו נוגע בין בערותו בין בערות חבירו אסור לקרות ק"ש ולהתפלל, הרי שבשאר האיברים אם רואים את הערוה מותר לקרוא ק"ש ואילו בלבו פסק המחבר שם בסעיף א' היה ישן עירום בטליתו צריך לחוץ (לחצוץ) בטלית על לבו ואז יקרא משום דלבו רואה את הערוה אסור, והסביר המ"ב בס"ק ד' משום שערוה בראיה תליא רחמנא כמו שכתוב "לא יראה בך ערות דבר" ומצינו לשון ראייה בלב כדכתיב ולבי ראה הרבה חכמה לפיכך החמירו חכמים בזה בלבו רואה את הערוה שיהיה אסור, כך נפסק להלכה יותר מאשר בשאר איברים, אבל עכ"פ הדין של לבו רואה את הערוה או שלו או של חבירו האיסור אינו אלא מדרבנן.

ואומרת הגמרא אמר רבא צואה בעששית אם יש צואה שמכוסה בעששית, עששית זו מין מנורה של זכוכית, או שיש מחיצה של זכוכית או קלף דק שהוא שקוף מפסיק בינתים בינו לבין הצואה מותר לקרות קריאת שמע כנגדה ואילו ערוה ערוה בעששית אפילו שיש מחיצה של זכוכית המפסיקה אסור לקרות קריאת שמע כנגדה.

והגמרא מסבירה צואה בעששית מותר לקרות קריאת שמע כנגדה דצואה בכסוי תליא מילתא שהרי כתוב וכסית את צאתך אם הצואה אינה מכוסה והיא מיכסיה הרי כאן זה מכוסה אפילו שזה נראה ע"י שזה מחיצה של זכוכית או איזה שהוא מחיצה שקופה אבל סוף סוף זה מכוסה, משא"כ ערוה בעששית אסור לקרות קריאת שמע כנגדה (דברים כ"ג) ולא יראה בך ערות דבר אמר רחמנא האיסור שלא לומר דברים שבקדושה כנגד ערוה זה מהפסוק ולא יראה אז א"כ כיון "ולא יראה ערות דבר אמר רחמנא" והא קמיתחזיא הרי כן רואים.

אלא שכאן צריך להוסיף, הזכרנו שנחלקו הרא"ש והרשב"א

יעבור הזמן של נץ החמה הרי הוא יפסיד את ק"ש בזמנה לכן הוא מתכסה במים לקרוא, מסביר רש"י דא"כ אם נאמר שהסתם משנה היא כר' אליעזר צריכה להיות הלכה כמותו. דוחה הגמרא אפילו תימא רבי יהושע ודלמא בותיקין הרי ותיקין זה אנשים ענוים ומחבבים המצות כמו שרש"י פירש בדף ט' ע"ב והם אמרה שם הגמרא דאמר רבי יוחנן ותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה ואם הוא מאלה הותיקין שנוהגים לקרוא ק"ש לפני נץ החמה עליו אמרה המשנה שאם הוא לא יספיק לעלות להתכסות ולקרוא עד הנץ החמה שיתכסה במים ויקרא, אבל לכו"ע, לכולם שהם לא מקפידים כותיקין הזמן של ק"ש הוא עד ג' שעות.

ומגמרא זאת שלמדנו למד המ"ב בביאור הלכה חידוש דין, בסימן נ"ח בד"ה ומצוה מן המובחר אומר המ"ב דע שהזהירים לקרות כותיקין, מי שזהירים תמיד לקרוא כותיקין, מותר לקרות ולהתפלל ביחידים, מותר להם לקרוא ק"ש ולהתפלל ביחידות, אם אין להם מנין, וגדולה מזה מוכיח במשנה בברכות דף כ"ב שאם הוא ירד לטבול הרי שהוא מתכסה במים וקורא ומבואר שאפילו אם אין לו תפילין בעת ההיא אעפ"כ יזהר לקרותה בזמנו סמוך להנץ והרי משנה זו מדברת בותיקין כפי מסקנת הגמרא כאן עכשיו, מזה למד המ"ב שמותר לו לקרוא ק"ש כותיקין אם הוא זיהר בזה אפילו אם אין לו את התפילין וגם להתפלל ולקרוא ק"ש כותיקין ביחידות אפילו אם אין לו מנין.

עוד למדנו ואם לאו יתכסה במים ויקרא שואלת הגמרא והרי לבו רואה את הערוה מה מועיל שהוא מתכסה במים הרי אין שום חציצה בין הלב והערוה ולבו רואה את הערוה. אמר רבי אלעזר ואי תימא רבי אחא בר אבא בר אחא משום רבינו במים עכו"רין שנו מדובר במים עכו"רים דדמו כארעא סמיכתא שלא יראה לבו ערותו כיון שהמים הם עכו"רים ומעורבים עם עפר וטיט אז אין הוא רואה את הערוה.

תנו רבנן למדנו בכרייתא מים צלולין דהיינו שאפשר לראות בהן יושב בהן עד צוארו וקורא אז הוא יושב כשהמים הם עד צוארו והוא קורא ק"ש, ויש אומרים עובר ברגלו שהוא עובר ברגל כדי שיתערבבו העפר עם המים ולא יהיו המים צלולין.

שואלת הגמרא ותנא קמא והרי לבו רואה את הערוה. עונה הגמרא קסבר לבו רואה את הערוה מותר. שואלת שוב הגמרא והרי עקבו רואה את הערוה. עונה הגמרא קסבר עקבו רואה את הערוה גם כן מותר מותר.

והסבירו הראשונים שענין זה של עקיבו רואה את הערוה זה בגלל שהעקב הוא כנגד הערוה, והוא הדין שאר איברי הגוף, ורש"י מסביר שכל הנידון אם לבו רואה את הערוה או עקיבו רואה את הערוה זה משום שכל אבא שאין דרכו לראות את הערוה והוא רואה אותו בשעה שהוא קורא בתורה יש לקרוא בזה "ולא יראה בך ערות דבר", זו היא שהגמרא דנה בה. ואומרת על זה הגמרא אתמר עקבו רואה את הערוה מותר, נוגע אם העקב או אבר אחר נוגע בערוה, אביי אמר אסור ורבא אמר מותר.

שואלת הגמרא בעיין איפשימא לן את האיבעיא והשאלה פשטנו כמו שהסברנו שכאן מבואר להדיא שהחילוק בין לאחר המטה ובין לפני המטה למי שסובר את החילוק, שלאחר המטה קורא מיד, ומה שנאמר שצריך להרחיק ד' אמות כדי לקרוא הכוונה כשזה לפני המטה, אבל מתנייתא קשיין אהרדי הברייתא קשות האחת על השניה וסותרות אחת את השניה, בברייתא הראשונה את החילוק שבין לאחר המטה ובין לפני המטה אומר רשב"ג ואילו בברייתא השניה זה מובא בשמו של ר' שמעון בן אלעזר, בברייתא הראשונה ר"ש בן אלעזר אומר שאפילו בית שהוא מאה אמה אסור לקרוא ק"ש עד שיצא אותם ואילו בברייתא השניה דין זה מובא בשמו של רשב"ג, היפך המבואר בברייתא הראשונה. עונה הגמרא איפוך בתרייתא צריך להפוך את שמות התנאים באמרות שהם אומרים כדי שזה יהיה כמו בברייתא הראשונה, דהיינו מה שכתוב ברישא החילוק בין אחר המטה ולפני המטה שכתוב ר' שמעון בן אלעזר צריך להפוך את הדברים ולומר שזה רשב"ג, מה שכתוב בסיפא שאפילו בית מאה אמה לא יקרא שכתוב על שמו של רשב"ג צריך להפוך את זה שזה רשב"ג.

שואלת הגמרא מה חזית דאפכת בתרייתא איפוך קמיתא למה אתה מהפך את שמות התנאים בברייתא השניה, האחרונה, תהפך את שמות התנאים בברייתא הראשונה, עונה הגמרא מאן שמעת ליה דאמר כוליה בית כארבע אמות דמי רבי שמעון בן אלעזר היא הרי מימרא זאת שאפילו אם זה בית של מאה אמה לא יקרא עד שיוצאים בנוי על אותה הנחה שהבית כולו נחשב כד' אמות ולכן לא מועיל שהוא מרחיק, וא"כ דין זה הוא דין שרשב"ג סובר אותו ולכן מסתבר לנו לומר כמו שכתוב בברייתא הראשונה שרשב"ג הוא זה שאמר שאפילו אם הבית הוא מאה אמה צריך הוא להוציא אותם ולא יועיל התרחקות של ד' אמות.

אלא שרש"י אומר לא ידעתי היכן היא, רש"י אומר שהוא לא יודע היכן המקור שרשב"ג הוא זה שסובר כוליה בית כד' אמות דמי, ובדברי רב ניסים גאון המודפסים על גליונות הש"ס מפורש להדיא מהיכן דבריו של ר"ש בן אלעזר שזה תוספתא במסכתא עירובין וגמרא בעירובין דף כ"ב שר"ש בן אלעזר סובר לענין עירובין ולענין רשות היחיד אומר שתשמישו לדירה אפילו אם הוא גדול חמשה כורים או ששה כורים ר' שמעון מתיר לטלטל בו כולו מפני שזה נחשב תשמישו לדירה וכולו כד' אמות דמי ליה, הרי שר"ש בן אלעזר לענין שבת הוא זה שאמר שכוליה בית כד' אמות דמי וזה המקור לדברי הגמרא אצלנו, כך פירש ר"נ גאון.

אומרת הגמרא אמר רב יוסף בעאי מיניה מרב הונא שאלתי מרב הונא מטה פחות משלשה פשיטא לי דכלבוד דמי, מפרש רש"י שמדובר לגבי שאמרנו שאם הוא מניח אותם תחת המטה שאז הם נחשבים כאילו היו טמונים בארץ אומר רב יוסף שזה היה פשיטא לי שאם המטה יש לה רגלים קצרות, היינו המטה נמוכה ואין בין המטה לקרקע רק ג' טפחים כלבד הרי זה כלבוד ונחשבים המי רגלים שמתחת למטה כטמונים בארץ ומותר לקרוא ק"ש, שלשה ארבעה חמשה ששה שבעה שמונה תשעה מהו האם כשהגובה בין

פי שאין בהן כלום אסור לקרות ק"ש כנגדן, ומי רגלים עצמן כשהמי רגלים נמצאים כאן לא בתוך הכלי המיוחד להם שהרי אם הם נמצאים בתוך הכלי אין לי צורך במה שיש כאן מי רגלים הכלי עצמו אסור לקרוא ק"ש כנגדו, אבל אם המי רגלים נמצאים בכלי שאינו מיוחד להם, בזה אסור לקרוא ק"ש עד שיטיל לתוכן מים, וכמה יטיל לתוכן מים מספיק אפילו כל שהוא, רבי זכאי אומר רביעית וכפי שכבר למדנו את המחלוקת הזאת בין התנאים.

אומרת עכשיו הברייתא בין לפני המטה בין לאחר המטה הת"ק סובר שבין שהמי רגלים נמצאים לפני המטה ואין המטה מפסקת בין האדם לבין המי רגלים ובין שהם לאחר המטה ויש חציצה והפסק שהמטה מפסקת בין האדם לבין המי רגלים אעפ"כ אסור לקרות ק"ש, רבן שמעון בן גמליאל אומר לאחר המטה קורא לפני המטה אינו קורא אם המי רגלים הם לאחר המטה והמטה חוצצת בינו לבין המי רגלים מותר לו לקרוא ק"ש, אבל אם הם לפני המטה שם אסור לקרוא ק"ש אבל מרחיק הוא ארבע אמות וקורא, והגמרא תפרש מיד מה כוונת דברי רשב"ג בזה מה שהוא אומר שצריך להרחיק ד' אמות, רבי שמעון בן אלעזר אומר אפילו בית מאה אמה אפילו שזה בית גדול של מאה אמה ובצד אחד מונחים המי רגלים ובצד אחד נמצא האדם אעפ"כ אז לא יקרא אסור לו לקרוא ק"ש עד שיוצאים עד שהוא יוציא את המי רגלים מהבית הזה או שיניחם תחת המטה ובזה שהוא מניח אותם תחת המטה הרי זה נחשב כאילו הם מכוסים ומוטמנים בארץ, כאילו הם היו טמונים בקרקע.

איבעיא להו הגמרא עכשיו מסתפקת פשט בדבריו של רשב"ג, היכי קאמר רשב"ג.

אחר המטה קורא מיד האם כוונתו לומר שאם המי רגלים הם אחר המטה ויש חציצה והפסק בינו לבין המי רגלים שהמטה מפסקת ביניהם הוא קורא מיד בלי שירחיק, לפני המטה מרחיק ארבע אמות וקורא, מה שהוא אומר מרחיק ד' אמות הכוונה שאם המי רגלים נמצאים לפני המטה והמטה אינה חוצצת בינו לבין המי רגלים אז צריך להרחיק ד' אמות.

או דלמא הכי קאמר לאחר המטה מרחיק ארבע אמות וקורא כשהמטה חוצצת ומפסקת ביניהם אז הוא צריך להתרחק ד' אמות ואז הוא יכול לקרוא לפני המטה אינו קורא כלל ולא מועיל מה שהוא ירחיק ד' אמות, זה הגמרא מסתפקת פשט בדבריו של רשב"ג.

אומרת הגמרא תא שמע דתניא למדנו בברייתא רבי שמעון בן אלעזר אומר אחר המטה קורא מיד לפני המטה מרחיק ארבע אמות, כך מובא כאן בברייתא משמו של רשב"ג, ועל אף שהגמרא תשאל שדברים אלו נאמרו בברייתא הקודמת בשמו של רשב"ג אבל עכ"פ יש לנו לפסוק את השאלה שלנו שהחילוק בין לפני המטה ובין לאחר המטה שהוזכר כאן שזה הכוונה אחר המטה קורא מיד בלי להרחיק ד' אמות ולפני המטה מרחיק ד' אמות, שם עכשיו בברייתא השניה הזאת מבואר רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בית מאה אמה אפילו אם הבית הוא בגודל של מטה אמה לא יקרא עד שיוצאים או שיניחם תחת המטה.

בעילת מצוה, **אול בתריה לעיוני** הלך אחריו לעיין לבדוק מה קורא, **הוא ספר תורה דמנחא** אז הוא ראה שמונח שם ס"ת, **אמר להו איכו השתא לא אתאי** אם לא הייתי בא סכנתון לברי כמעט סיכנתם את הבן שלי שעלול למות בעונש החטא הזה לשמש במקום שיש ס"ת, **דתניא** למדנו בכרייתא בית שיש בו ספר תורה או תפילין אסור לשמש בו את המטה עד שיוציאם שיוציא אותם או שיניחם כלי בתוך כלי.

אמר אבוי לא שנו שמועיל כלי בתוך כלי אלא בכלי שאינו כליין שהכלי הזה הוא לא כלי מיוחד להניח בו את הס"ת או את התפילין אבל בכלי שהוא כליין אם זה כלי המיוחד לכך אפילו עשרה מאני אפילו אם זה י' כלים בחד מאנא דמי כל הי' כלים נחשבים כמו כלי אחד ולא יותר.

אמר רבא גלימא

- דף כ"ו ע"א

אקמטרא בכלי בתוך כלי דמי, קמטרא זה ארגז של ספרים (ארון ספרים), שאם פורסים עליו גלימא הרי זה נחשב ככלי בתוך כלי.

אמר רבי יהושע בן לוי ספר תורה צריך לעשות לו מחיצה עשרה וכלי מחיצה י' אסור לשמש.

מספרת הגמרא מר זוטרא איקלע לבי רב אשי חזייה לדוכתיה דמר בר רב אשי את מקום מטתו של מר בר רב אשי דמנח ביה ספר תורה שיש שם ס"ת ועביר ליה מחיצה עשרה והוא עשה סביב הס"ת מחיצה של י' טפחים, **אמר ליה כמאן כרבי יהושע בן לוי** שאומר עושה לו מחיצה י', **אימר דאמר רבי יהושע בן לוי** דלית ליה ביתא אחרינא שאין לו בית אחר היכן להניח את הס"ת, **מר הא אית ליה ביתא אחרינא** ולא מספיק בזה מחיצה של י' טפחים, **אמר ליה לאו אדעתאי** לא נתתי אל לבי, לא התבוננתי לשים לב שכיון שיש לי בית אחר לא מועיל שאני עושה מחיצה.

אומרים תוס' שדין זה שצריך מחיצה נאמר בס"ת וגם בחומשים יש להחמיר כמו בס"ת אבל בשאר ספרים דיין בכיסוי בעלמא, אבל להלכה נפסק בהלכתו צניעות באו"ח סימן ר"מ סעיף ו' שבית שיש בו ס"ת או חומשים אסור לשמש בו עד שיהיה בפניו מחיצה ואם יש לו בית אחר אסור עד שיוציאנה ואם יש בו תפילין או ספרים אפילו של גמרא אסור עד שיתנם בכלי בתוך כלי והוא שלא יהיה השני מיוחד להם אבל אם הוא מיוחד להם אפילו מאה כלים נחשבים כמו כלי אחד ואם פירס טלית ע"ג ארגז (ע"ג ארון הספרים) חשוב ככלי בתוך כלי, אלא שאת זה מסביר המ"ב שלא מספיק שתולים נגד הספרים וילון לכסות אותם שהרי בזה רק כיסוי אחד וצריך כיסוי אחר שיכסה אותם חוץ מהכיסוי הזה, וכפי שנבארו שם בשו"ע ובמ"ב כמה וכמה פרטי דינים בדין הזה.

אומרת הגמרא למדנו במשנה כמה ירחיק מהן ומן הצואה **ארבע אמות** כמה אדם צריך להרחיק ממי רגלים ומן הצואה לפני שהוא בא לקרוא ק"ש, הוא צריך להרחיק ד' אמות.

אומרת הגמרא **אמר רבא** אמר רב סחורה אמר רב הונא אמר רבא בשמו של רב סחורה בשמו של רב הונא לא שנו

המטה לקרקע הוא יותר מג' טפחים עד לט' טפחים הוא שאל אותו מהו האם זה נחשב שהם טמונים בקרקע או שמה מכיון שיש כזה גובה הם לא נחשבים מכוסים, **אמר ליה לא ידענא** אינני יודע, **עשרה ודאי לא מיבעי לי** רב יוסף אומר שאם יש גובה של י' טפחים בין המטה לקרקע על זה לא היתה לי שאלה שבודאי שזה לא נחשב שזה טמון בארץ כי מכיון שזה כל כך גבוה אז זה כאילו שהמים הם בכלל לא תחת למטה כיון שיש הפסק כל כך זה לא נחשב כיו, כך לומד רש"י.

והגמרא אומרת על זה **אמר אבוי שפיר עבדת דלא איבעיא לך** עשית נכון שלא שאלת, למה, כל עשרה רשותא אחריתי היא כיון שיש לנו כלל שכל י' טפחים (בגובה י' טפחים) נחשב רשותא אחריתא, מסבירים תר"י שאם כן הרי גם כאן המטה נחשבת רשות אחרת ומה שנמצא תחתיה נחשב כברשות אחרת ואין זה הרשות של המטה נעשה כיסוי למה שברשות אחר, למה שנמצא מתחת למטה בהפסק של י' טפחים.

זה הכל כפירשו של רש"י שהנידון היה לגבי כשהוא מניח את המי רגלים תחת המטה אם זה נחשב מכוסה, אבל רב האי גאון הביאו אותו הראשונים, תר"י הרא"ש ועוד, שרב האי גאון פירש שזה לענין דברי רשב"ג שאמר שאם המטה מפסקת בין האדם לבין המי רגלים מותר לו לקרוא ק"ש האם זה נאמר גם במטה נמוכה ועל זה אמר רב יוסף שאם המטה אין לה גובה של ג' טפחים כלבוד דמי או ודאי שזה לא נחשב הפסק, עד לט' טפחים יש לו ספק אם זה נחשב הפסק או לא, מי' טפחים ודאי שזה כן נחשב הפסק שמכיון שהמטה גבוהה י' טפחים רשותא אחריתי היא או יש כאן חציצה והפסק בינו לבין המי רגלים זה ודאי נחשב הפסק, אלא שנחלקו בזה הראשונים האם זה דוקא כשיש מחיצות מסביב לרגלי המטה או אפילו כשאין מחיצות מסביב לרגלי המטה.

אומרת הגמרא **אמר רבא הלכתא פחות משלשה כלבוד דמי** (ולשיטת רש"י פירושו שזה נחשב מוטמן ומכוסה, ולשיטת רב האי גאון זה לא נחשב חציצה המטה הזאת בינו לבין המי רגלים) **עשרה רשותא אחריתי היא** (ולפירוש רש"י זה ודאי לא נחשב כיסוי, ולפירוש רב האי גאון זה נחשב ודאי מחיצה להפסיק בינו לבין המי רגלים) **משלשה עד עשרה היינו דבעא מיניה רב יוסף מרב הונא ולא פשט ליה** והוא לא פשט לו.

אומרת הגמרא **אמר רב הלכה כרבי שמעון בן אלעזר** שאמר שאפילו אם זה בית של מאה אמה לא יקרא ק"ש עד שיוציא אותם או עד שיניחם תחת המטה, **וכן אמר באלי** (זה שמו של חכם) **אמר רב יעקב ברה דבת שמואל** (ומצויין כאן לדברי רש"י לעיל בדף ט"ז, שם הארכנו למה קוראים לו ברה דבת שמואל) **הלכה כרבי שמעון בן אלעזר, ורבא אמר אין הלכה כרבי שמעון בן אלעזר.**

אומרת הגמרא רב אחאי איעסק ליה לבריה בי רב יצחק בר שמואל בר מרתא הוא חיתן את הבן שלו עם הבת של רב יצחק בר שמואל בר מרתא, עייליה לחופה הכניס אותו לחופה ולא הוה מסתייעא מילתא שלא היה יכול לבעול